

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 15

Рівне - 2021

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне, 2021. Вип. 15. 140 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Хупавцева Н.О. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Савицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 29 грудня 2021 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

– суперництво (конкуренція) – дозволяє досягати потрібного результату, стимулює розвиток, сприяє прогресу;

– співробітництво – характеризується активною участю у розв’язанні конфлікту і відстоюванні власних інтересів, прагненням до співробітництва з опонентом;

– компроміс – часткове задоволення інтересів обох сторін конфлікту, взаємний обмін поступками для досягнення рішення, яке б влаштувало обидві конфліктуючі сторони;

– пристосування – тип поведінки, при якому конфліктер діє разом з опонентом, не прагнучи відстоювати власні інтереси; поступки можуть демонструвати добру волю і слугувати для опонента моделлю позитивної поведінки;

– уникнення – тип поведінки, коли сторона конфлікту ігнорує конфліктну ситуацію, удає, що вона не існує і не робить жодних кроків щодо її розв’язання.

Розуміння психологічних чинників і способів поведінки особистості в ситуаціях міжособистісних конфліктів в юнацькому віці є важливим завданням не лише для академічної психології, але і для психологічної практики.

Список використаних джерел:

1. Скотт Дж. Конфликты. Пути их преодоления / Дж. Скотт. – Киев, 1991. – 191 с.
2. Фурманов И.А. Психологические основы диагностики и коррекции при нарушении поведения у детей подросткового и юношеского возраста / И.А. Фурманов. – М.: НИО, 1997. – 196 с.

УДК 159.964.21:316.614.5

ГЕНЕЗИС ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПІДЛІТКІВ

Мягка Ольга, здобувач ОС «магістр» 1 курс, РДГУ

Керівник: Ставицька О. Г., кандидат психологічних наук, доцент.

Розуміння й контроль своїх емоцій, розуміння емоційного стану оточуючих – саме такий зміст закладений у понятті «емоційний інтелект» (EQ). Роль такого психічного новоутворення важко переоцінити, оскільки саме завдяки йому особистість має змогу стати бізнесменом, топ-менеджером та ефективним політиком. На цьому наголошує український психолог І. Андрєєва та інші сучасні науковці [4, с.78]. На відміну від IQ, рівень якого багато в чому детермінований генетично, рівень EQ

розвивається в онтогенезі самою особистістю [8, с.75]. Вміння гармонійно поєднувати раціональне та емоційне необхідно розвивати, щоб розуміти свої та чужі почуття, вважати на емоційний стан оточуючих й, на основі цього, зводити з ними довірливі стосунки. Отже, емоційний інтелект дає можливість нам «інтелектуально» керувати своїм емоційним життям. А сенситивним періодом для розвитку EQ є підлітковий вік.

В онтогенезі емоційна сфера людини зазнає суттєвих змін. Науковці довели, що підлітковий вік – це найбільш складний і бурхливий період у формуванні особистості, який характеризується глибокими змінами в соціальному, психологічному та емоційному розвитку. Це, насамперед, пов'язано із фізіологічною перебудовою організму, зумовленою статевим дозріванням [9; 10]. Доведено, що новоутворенням підліткового віку є самосвідомість [5; 6; 10], яка веде до формування почуття дорослості. Саме це й зумовлює особливості емоційної поведінки. В цей період дитина вимагає визнання власної індивідуальності та рівності із дорослим. Вікова криза супроводжується емоційними відхиленнями в поведінці, спалахами агресії та непокори. Водночас, зростає необхідність розуміння емоцій інших людей та управління власними, оскільки провідною діяльністю стає інтимно-особистісне спілкування з однолітками [5; 6; 10].

Стосовно особливостей розвитку емоційного інтелекту, то більшість науковців стверджують, що в підлітковому віці збільшується кількість емоціогенних об'єктів, які переважно мають соціальний характер, а відтак знання про емоції стають усе більше опосередкованими. Ю. В. Давидова наголошує, що EQ має складну будову: зовнішній аспект, або «розуміння емоцій» і внутрішній аспект, або «емоційна саморегуляція» [3]. Основні функції емоційного інтелекту на думку автора полягають у забезпеченні успішної діяльності, а також гармонізації процесів внутрішньоособистісної та міжособистісної взаємодії.

О.І. Власова [2, с.280-281] у своєму дослідженні встановила, що до кінця підліткового віку розвиток емоційно-когнітивної здібності фактично досягає середніх нормативних показників дорослої людини. Відбувається становлення емоційного самоусвідомлення, зокрема найсуттєвіші результати розвитку виявлено в показниках розрізнення і диференціації емоцій.

Проблема емоційної зрілості розглядається І.Г.Павловою [7]. Дослідниця стверджує, що у віці 13 до 14 років суттєво покращується здатність керування підлітками власними емоціями, а в період з 14 до 15 років – підвищується рівень довірливості вираження емоцій у спілкуванні.

Таким чином, розглядаючи генез емоційного інтелекту в підлітковому віці можна узагальнити, що в цей період відбувається

подальше становлення зазначеного феномена, спостерігаються якісні та кількісні зміни, статеві відмінності в його розвитку, які мають як позитивний, так і негативний вплив на становлення особистості.

Список використаних джерел:

1. Березюк Г. Емоційний інтелект як детермінанта внутрішньої свободи особистості. *Психологічні студії Львівського ун-ту*. 2002. С. 20–23.
2. Власова О. І. Психологія соціальних здібностей: структура, динаміка, чинники розвитку : *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. псих. наук*. Київ. 2005. 308 с.
3. Давыдова Ю. В. Эмоциональный интеллект: сущностные признаки, структура и особенности проявления в подростковом возрасте : *автореф. дис. на зд. наук. ступеня канд. псих. наук* М., 2011. 22 с.
4. И. Н. Андреева. Эмоциональный интеллект как феномен современной психологии. Новополоцк: ПГУ, 2011. 388 с.
5. Заброцький М. М. Вікова психологія. Київ. 1998. 92 с.
6. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) Київ 2005. 128 с.
7. Павлова І. Г. Становлення емоційної зрілості в підлітковому та юнацькому віці : *автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. псих. наук*. Одеса, 2005. 19 с.
8. Практический интеллект. [Д. Стенберг, Б. Форсайт, Д. Хедланд та ін.]. Питер, 2002. 272 с.
9. Психология подростка: [учебник] / под ред. А. А. Реана. СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. 480 с.
10. Психология современного подростка. [под ред. Д. И. Фельдштейна]. М.: Педагогика, 1987. 240 с.

УДК 159:351.745.5

**ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В ПРОЦЕСІ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Новосад Тетяна, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ
Керівник: Рудюк О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Динамічний розвиток сучасного суспільства висуває нові вимоги до системи вищої професійної освіти, передбачає розвиток у майбутніх фахівців таких якостей, як мобільність, ініціативність, самостійність, готовність до

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психологічні аспекти грамотного і безпечного використання інтернету	4
Артемова О. Формування ціннісно-сислової сфери здобувачів освіти	6
Камінська О. Вплив дистанційного навчання на соціально-психологічну адаптацію першокурників	11
Романюк В. Сигнальні системи та психогенні розлади особистості	14
Рудюк О. Дослідження особистісних цінностей суб'єктів освітнього процесу у вищій школі	16
Антонюк Н. Психологічний аналіз мотиваційної готовності дитини дошкільного віку до школи	18
Бажинська Д. Адаптаційний потенціал людини: психофізіологічні аспекти	21
Бернік А. Психологічні особливості самоефективності молоді	23
Болюх Т. Профілактика емоційного вигорання молоді	25
Вітрук Д. Психологічний аналіз креативності сучасних підлітків та юнаків	28
Галушко О. Психологічна профілактика паніки та засоби її подолання	30
Глотова М. Мобінг як фактор прояву агресивності у підлітковому віці	32
Горбатюк О. Вплив міжособистісних стосунків на вирішення конфліктних ситуацій у сучасної молоді	35
Гук В. Розвиток стресостійкості у дітей молодшого шкільного віку як необхідної складової у формуванні соціальної компетентності особистості шляхом використання методів арт-терапії	38
Доля Т. Психологічні особливості проявів прокрастинації у дорослому віці	41
Зайчук Т. Виховні можливості ігрової діяльності у розвитку самостійності в дітей старшого дошкільного віку	43
Захарова Н. Теоретико-методологічні засади проблеми мотивації до лідерства у студентської молоді	46
Замківський І. Метод піскової терапії у сучасній психологічній науці	48
Калюш Р. Особливості мотиваційної сфери майбутніх психологів	55
Камінський А. Стресостійкість як професійно важлива якість психолога	57
Карпова А. Булінг в шкільних колективах: причини виникнення та методи профілактики	60
Кобзар З. Психологічні особливості емпатії студентської молоді	62
Ковтун О. Психологічні особливості поведінки підлітків у ситуаціях булінгу	64
Ковтун С. Особливості емпатійності у підлітковому віці: гендерний	

аспект.....	67
Корчак А. Психологічні особливості впливу емоційної напруги на психосоматику юнаків.....	69
Кот С. Психологічні особливості особистісної конфліктності студентської молоді.....	71
Кохно Т. Освітнє середовище як чинник розвитку стресостійкості студентів.....	73
Лапюк А. Емоційні складові стресостійкості у студентської молоді.....	75
Максимчук М. Вплив тривожності на розвиток комунікативних здібностей у підлітковому віці.....	78
Маркова І. Психологічні особливості розвитку ціннісних орієнтацій у підлітковому віці.....	80
Мартинюк Т. Дослідження темпераменту у студентської молоді.....	83
Мартинюк Т. Тривожність та психічне здоров'я особистості.....	85
Матейук О. Емпатія як психологічне особистісне утворення.....	87
Микитюк В. Теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення у психологічній парадигмі.....	90
Михайлюк Ю. Чинники особистісної конфліктності і способи поведінки юнаків в ситуації міжособистісних конфліктів.....	92
Мягка О. Генезис емоційного інтелекту підлітків.....	94
Новосад Т. Проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців в процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.....	96
Онищук Д. Мотиваційні чинники розвитку креативності у майбутніх психологів.....	99
Онищук Т. Вплив сімейних конфліктів на особистісний розвиток підлітків.....	102
Подерня Н. Індивідуально-типологічні чинники формування локус контролю.....	105
Полонська В. Спілкування і розвиток особистості.....	107
Посохова Л. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді.....	108
Самойдюк А. Психологічні особливості соціальної емпатії особистості.....	110
Самчук І. Психологічні особливості виникнення та корекції особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.....	112
Смаглюк А. Особливості розвитку мислення у молодшому шкільному віці.....	114
Сокотун К. Розробка програми розвитку емоційного інтелекту.....	116
Стрихарчук М. Психологія розвитку міжособистісного спілкування.....	118
Ткачук Л. Психолого-педагогічні особливості навчальної неуспешності.....	

молодших школярів	124
Угнієва С. Психологічний аналіз тривожності у підлітків	126
Царук С. Мотивація та особливості навчальної діяльності у студентської молоді	129
Шоха Т. Психологічні чинники розвитку мотиваційної сфери в молодшому шкільному віці	131
Юсенко В. Роль комунікативної компетентності у розвитку лідерських якостей особистості	133
Зміст	137

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 15

Наукове редагування – проф.. Камінська О.В.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 7,5.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету